

IMPLEMENTÁCIA UDRŽATEĽNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA V INTEGROVANOM ENVIRONMENTÁLNO MANAŽMENTE FUNKČNÝCH MESTSKÝCH OBLASTÍ

- Akronym:** LUMAT (CE89)
- Operačný program:** INTERREG STREDNÁ EURÓPA 2014-2020 (Cieľ Európska územná spolupráca)
- Prioritná os:** 3 Spolupráca v oblasti prírodných a kultúrnych zdrojov pre udržateľný rast v strednej Európe
- Špecifický cieľ:** 3.3 Zlepšiť environmentálny manažment funkčných mestských oblastí v snahe urobiť ich lepšími miestami pre život
- Partneri projektu:**
- Poľsko: Inštitút pre ekológiu priemyselných oblastí, Katowice – vedúci partner projektu
 - Poľsko: Mesto Ruda Slaska; Projektový partner 2
 - Nemecko: Saský Štátny úrad pre životné prostredie, poľnohospodárstvo a geológiu, Drážďany – Projektový partner 3
 - Taliansko: nezisková organizácia LINKS Foundation, Turín – Projektový partner 4
 - Taliansko: Metropolitné mesto Turín – Projektový partner 5
 - Rakúsko: EC Energetické centrum Lipizzanerheimat, Ltd., Bärnbach – Projektový partner 6
 - Slovensko: Slovenská technická univerzita v Bratislave – Projektový partner 7
 - Slovensko: Mesto Trnava – Projektový partner 8
 - Čechy: Moravsko-Slezské investice a development, a.s., Ostrava – Projektový partner 9
 - Čechy: Regionálna rozvojová agentúra, Ostrava – Projektový partner 10
 - Slovinsko: Inštitút pre územné plánovanie Republiky Slovinsko, Ľubľana – Projektový partner 11
 - Slovinsko: Ministerstvo životného prostredia a územného plánovania, Ľubľana – Projektový partner 12
 - Slovinsko: Mesto Kranj – Projektový partner 13
- Trvanie projektu:** 39 mesiacov, **začiatok realizácie: 1.5.2016, koniec realizácie: 31.7.2019**
Realizácia projektu bola predĺžená z pôvodne schváleného termínu ukončenia 30.4.2019 na nový termín ukončenia 31.7.2019

Rozpočet projektu schválený v projektovej žiadosti:

Celkový rozpočet projektu:	2 500 100,25 €
Rozpočet projektu pre Mesto Trnava:	177 522,00 €
Zdroje financovania projektu	
pre Mesto Trnava:	
85% Európsky fond regionálneho rozvoja:	150 893,70 €
15% vlastné zdroje:	26 628,30 €

Finančné ukazovatele projektu po jeho skončení:

Celkové výdavky vynaložené na implementáciu projektu deklarovane ako oprávnené:	176 867,85 €
Celkové výdavky refundované z rozpočtu projektu:*	150 337,67 €
Čerpanie schváleného rozpočtu projektu:*	99,63%

**uvedené údaje boli vyhodnotené na základe predpokladu, že výdavky certifikované v Záverečnej žiadosti o overenie výdavkov budú aj 100% refundované – ich refundácia sa predpokladá v 1. štvrtroku 2020.*

Odborná oblasť projektu a zdôvodnenie potreby jeho realizácie:

Projekt LUMAT (akronym pochádza z anglického výrazu **Land Use MANagementT**) bol venovaný vysoko aktuálnej **problematike integrovaného environmentálneho manažmentu mestských a prímestských oblastí**, ktoré v súčasnosti vo väčšine regiónov strednej Európy prechádzajú intenzívnou reštrukturalizáciou sprevádzanou okrem iného otázkami týkajúcimi sa trvalo udržateľného rozvoja, využitia ekosystémových služieb územia, riešenia konfliktov záujmov pri strategickom plánovaní využitia územia, ako aj otázkami revitalizácie greenfieldov a brownfieldov, ktoré sú dedičstvom minulosti typickým práve pre regióny strednej a juhovýchodnej Európy.

Hlavné ciele projektu:

Hlavným cieľom projektu bolo prispieť k implementácii udržateľného využitia územia v kontexte integrovaného environmentálneho manažmentu mestských funkčných oblastí (MFO) na úrovni strategického plánovania formou vypracovania metodík, stratégií, akčných plánov a materiálov pre ďalšie vzdelávanie odbornej a laickej verejnosti. **Ťažiskovou časťou projektu bola realizácia dvoch pilotných investícií** vo vybraných lokalitách: v meste „Ruda Slaska“ v Poľsku a na území opusteného lesíka „Štrky“ na Slovensku. Obe lokality boli v rámci implementácie projektu kompletne revitalizované s cieľom vybudovať z nich oddychové zóny s možnosťou rekreácie a športového využitia miestnych obyvateľov. Obe pilotné investície boli úspešne zrealizované aj s cieľom slúžiť ako „príklady dobrej praxe“ revitalizácie „brownfieldov“ a „greenfieldov“ v mestských a prímestských oblastiach, ktoré môžu byť inšpiráciou pre riešenie podobných environmentálnych záťaží aj v ďalších európskych regiónoch. Mesto Trnava účasťou na tomto projekte nadviazalo na úspešnú realizáciu projektu **CircUse**, na základe ktorého bol okrem iného opustený lesík na Štrkoch vybraný ako územie vhodné pre komplexnú revitalizáciu a vybudovanie športovo rekreačnej zóny v rámci projektu LUMAT.

Realizácia aktivít projektu prebiehala od 1.5.2016 do 31.7.2019, pričom toto obdobie zároveň predstavovalo obdobie oprávnenosti výdavkov. Ako sa uvádza vyššie, v rámci projektu bol zrealizovaný súbor „mäkkých“ (neinvestičných) projektových aktivít a zároveň dve kľúčové investičné aktivity, vyššie spomenutá revitalizácia greenfieldu po ťažbe čierneho uhlia v meste Ruda Slaska (Poľsko) a revitalizácia greenfieldu Štrky (Slovensko), ktorý bol pred realizáciou projektu opusteným a zanedbaným územím kontaminovaným divokými skládkami odpadu a inváznymi drevinami, pričom v oboch prípadoch sa jednalo o ich komplexnú revitalizáciu a vybudovanie športovo – rekreačných zón pre širokú verejnosť.

Projektové aktivity boli rozdelené do 7 pracovných balíkov:

- **Pracovný balík Riadenie projektu (WP M)**, v rámci ktorého sa realizovali najmä **pravidelné polročné stretnutia Riadiaceho výboru projektu a Projektového partnerstva** a zabezpečil sa **celkový monitoring projektu** vypracovaním polročných monitorovacích správ a finančných správ (žiadosti o overenie výdavkov) na úrovni jednotlivých projektových partnerov, ako aj celkovo na úrovni projektového partnerstva. Úvodné stretnutie Riadiaceho výboru projektu a Projektového partnerstva (tzv. „kick off meeting“) sa uskutočnil v poľských Katowiciach v 6/2016, 2. zasadnutie Riadiaceho výboru projektu a Projektového partnerstva organizovali slovenskí projektoví partneri (STUBA a mesto Trnava) a konalo sa v 3/2017 v Bratislave a Trnave. Ďalšie stretnutia týchto výkonných štruktúr projektu sa konali každého polroka, spravidla v septembri a v apríli daného roka postupne v Turíne, Taliansko (3. zasadnutie, 9/2017), vo Voitsbergu, Rakúsko (4. zasadnutie a zároveň „mid-term review“ projektu za účasti zástupcov programu INTERREG Stredná Európa 2014-2020, výnimočne v 1/2018), v Ljubljane, Slovinsko (5. zasadnutie, 9/2018) a opäť v Katowiciach, Poľsko, kde sa konalo 6. zasadnutie a zároveň Záverečná konferencie projektu v 4/2019. V rámci projektu sa zároveň konali 2 mimoriadne zasadnutia Riadiaceho výboru projektu a Projektového partnerstva, 1. mimoriadne zasadnutie v 12/2016 v nemeckých Drážďanoch a 2. mimoriadne zasadnutie v slovinskej Ljubljane v 5/2018. V rámci

uvedených stretnutí si zástupcovia jednotlivých projektových partnerov prediskutovali aktuálny stav v implementácii projektu, prezentovali ťažiskové výstupy pre dané monitorovacie obdobie a dohodli si realizáciu nasledujúcich projektových aktivít.

Fotografia z konania 2. zasadnutia Riadiaceho výboru projektu a Projektového partnerstva, ktoré sa konalo sa v 3/2017 v Bratislave a Trnave a ktoré organizovali slovenskí projektoví partneri (STUBA a mesto Trnava).

Fotografia projektových partnerov zo 6. zasadnutia Riadiaceho výboru projektu a Projektového partnerstva, ktoré sa spolu so Záverečnou konferenciou projektu konalo v 4/2019 v poľských Katowiciach.

- **Tematický pracovný balík 1 (WP T1)** bol venovaný metodológii, realizácii tréningov a spoločnému porozumeniu udržateľného využitia územia v integrovanom environmentálnom manažmente, v rámci ktorého sa pripravili **tréningové materiály** v oblasti definície mestskej funkčnej oblasti, ekosystémových služieb územia, minimalizácie konfliktov záujmov pri využívaní územia, vytváraní radiacích štruktúr a v týchto oblastiach boli vyškolení aj zástupcovia všetkých projektových partnerov. Uvedené tréningové materiály sa vypracovali v národných jazykoch projektových partnerov a v každej zúčastnenej krajine boli zrealizované aj **národné tréningové semináre**. Národný tréningový seminár pre slovenských projektových partnerov, širokú a odbornú verejnosť sa konal 12.-13.9.2018 v priestoroch radnice mesta Trnava a odzneli na ňom odborné prezentácie na uvedené témy, vrátane prezentácie Národného cyklo-koordinátora p. Petra Kľučku z Ministerstva dopravy a výstavby SR, ktorá bola venovaná aktuálnemu stavu podpory tohto druhu nemotorovej dopravy na Slovensku.

Pohľad na auditórium Národného tréningového seminára pre slovenských projektových partnerov, ktorý sa konal v 9/2018 v priestoroch trnavskej radnice a bol organizovaný v spolupráci STUBA a mesta Trnava.

Koordinátor odborných aktivít projektu LUMAT Ing. arch. Tomáš Guniš, vedúci Odboru územného rozvoja a koncepcií, predstavuje Národného cyklo-koordinátora Petra Kľučku z Ministerstva dopravy a výstavby SR.

- **Tematický pracovný balík 2 (WP T2)** venovaný akčným plánom, stratégiám a nástrojom, v rámci ktorého každý projektový partner pre svoju MFO zabezpečil vypracovanie Akčného plánu integrovaného environmentálneho manažmentu pre mestskú funkčnú oblasť vo svojej krajine, ktorý bol v prípade každej krajiny zameraný na inú špecifickú oblasť, napr. pre MFO Trnava na oblasť ekosystémových služieb v danom území. Zároveň sa monitorovali možnosti budovania riadiacich štruktúr v jednotlivých MFO a možnosti využitia DSS nástrojov na báze GISu (nástroj inVito a LUMATO) pri komunitnom plánovaní – k oboj oblasťam každý projektový partnerov zrealizoval vo svojej MFO dva workshopy. Mesto Trnava zorganizovalo dva odborné workshopy 26.2.2018, ktoré sa konali v priestoroch Združenia ZOMOT v Trnave a zúčastnili sa na ňom ako zástupca vedenia mesta, tak zamestnanci relevantných odborne príslušných útvarov a starostovia a starostky jednotlivých obcí MFO Trnava. Na odborných workshopoch odzneli prezentácie k vyššie uvedenému akčnému plánu pre MFO Trnava, ktorý sa v čase konania workshopov vypracovával, ako aj k problematike integrovaného environmentálneho manažmentu. Vypracovaný Akčný plán integrovaného environmentálneho manažmentu mestskej funkčnej oblasti Trnava vrátane mapových podkladov je publikovaný na web stránke mesta Trnava v závere sekcie Strategické dokumenty <https://www.trnava.sk/sk/clanok/strategicke-dokumenty>.

Fotografia z konania odborných workshopov venovaných problematike integrovaného environmentálneho manažmentu v podmienkach mestskej funkčnej oblasti Trnava a vypracovaní Akčného plánu pre túto oblasť. Oba odborné workshopy sa konali 26.2.2018 v priestoroch združenia ZOMOT (Združenie obcí mestskej oblasti Trnava) a hlavnými prednášajúcimi boli spracovatelia uvedeného akčného plánu (spoločnosť ESPRIT spol. s r.o., Banská Štiavnica) a Koordinátor odborných aktivít projektu, Ing. arch. Tomáš Guniš.

- **Tematický Pracovný balík 3 (WP T3)** venovaný aplikácii integrovaného environmentálneho manažmentu vo funkčných mestských oblastiach, v rámci ktorého každý projektový partner zrealizoval tzv. „pilotné akcie“ pre svoju MFO. Mesto Trnava v rámci svojej pilotnej akcie zabezpečilo vypracovanie projektovej dokumentácie pre územné rozhodnutie (PD DÚR) a projektovej dokumentácie pre stavebné povolenie (PD DSP) pre revitalizáciu vymedzeného územia lesíka Štrky. Na základe pilotných akcií každý projektový partner spracoval rámcové reporty o získaných skúsenostiach a odporúčaníach z implementácie pilotnej investície ako pre iné subjekty verejnej správy, tak pre rozhodovaciú úroveň, prípadne pre združenia iných mestských funkčných oblastí na Slovensku a v stredoeurópskom regióne.

- **Investičný pracovný balík 1 (WP I1)**, v rámci ktorého poľskí projektoví partneri (Inštitút pre ekológiu priemyselných oblastí z Katowíc a Mesto Ruda Slaska) zrealizovali prvú pilotnú investíciu projektu - revitalizáciu lokality Ruda Slaska, ktorá pred revitalizáciou predstavovala priemyselný brownfield (environmentálnu záťaž) po ťažbe čierneho uhlia. Lokalita kontaminovaná najmä vysokým obsahom ťažkých kovov v pôde sa po revitalizácii zmenila na bezpečnú, stabilizovanú zónu priamo v obytnej štvrti mesta s nainštalovanými hracími a oddychovými prvkami pre miestnych obyvateľov.

Pohľad na zrealizovanú pilotnú investíciu poľských projektových partnerov v meste Ruda Slaska - zrevitalizovaný brownfield v obytnej štvrti mesta bol v rámci tejto investície okrem iného aj zatravnený rastlinstvom, ktoré má schopnosť viazať v koreňových systémoch ťažké kovy z pôdy.

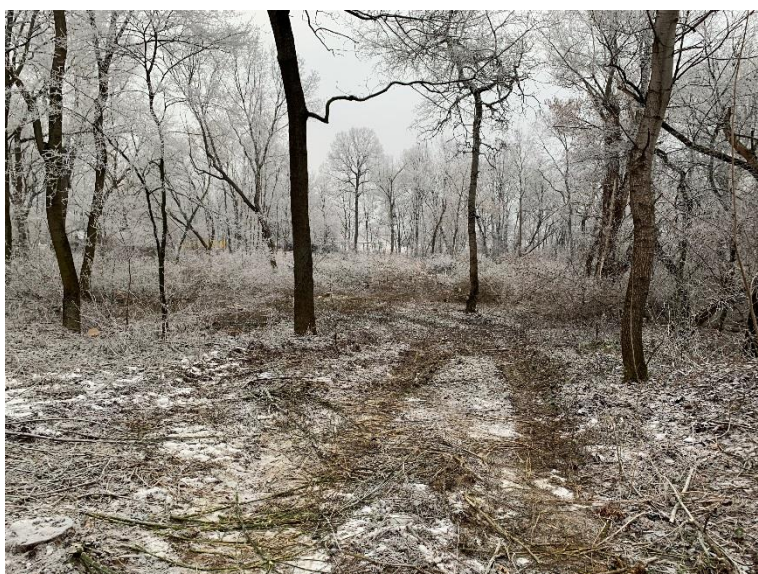

Opäť pohľad na zrevitalizovanú lokalitu Ruda Slaska v Poľsku – v rámci tejto pilotnej investície boli v danom území inštalované aj oddychové a hracie prvky pre miestnych obyvateľov.

- **Investičný pracovný balík 2 (WP I2)**, v rámci ktorého mesto Trnava zrealizovalo druhú pilotnú investíciu projektu „Revitalizáciu vymedzeného územia lesíka Štrky“. V rámci tejto revitalizácie bola predmetná lokalita kompletne vyčistená od „čiernych“ skládok komunálneho a stavebného odpadu, ako aj od invázných a náletových drevín, ktoré zatlačali pôvodné rastlinné druhy a znižovali ekologickú hodnotu lokality. V centrálnej časti zrevitalizovaného územia bola vybudovaná umelá vodná plocha s dvoma lagúnami, v ktorých bolo vysadené vodné a močiarno rastlinstvo, na jednom z brehov boli vybudované dve menšie terénne modelácie („slnčné kopce“), bola vybudovaná sieť prírodných chodníkov z drveného kameniva a drevnej štiepky, inštalovaná drobná architektúra a mobiliár (drevené lavičky, smetné koše, drevený altánok s kamenným kruhovým grilom). V lokalite bolo zároveň vysadených 120 ks pôvodných druhov listnatých stromov, brehy jazierka boli zatravnené lúčnym a trávnatým porastom. Lokalita bola zároveň osvetlená novými stĺpmi verejného osvetlenia. Táto pilotná investícia sa zrealizovala v období 11/2018 – 7/2019 a skolaudovaná bola v priebehu 8-9/2019. Cieľom investície bolo kompletne revitalizovať opustené a znečistené územie Štrkov a vybudovať takto v intraviláne Trnavy ďalšiu prírodnú lokalitu vhodnú pre športové, oddychové a voľnočasové aktivity obyvateľov a návštevníkov mesta, respektíve Trnavského kraja.

Pohľad na opustený lesík Štrky pred realizáciou pilotnej investície v rámci projektu LUMAT.

Opäť pohľad na opustený lesík Štrky pred realizáciou pilotnej investície v rámci projektu LUMAT v 1/2019.

Pohľad na lokalitu lesíka Štrky v 3/2019 po jej vyčistení od divokých skládok odpadu, ako aj od chorých a invázných drevín, ktoré zatláčali pôvodne rastúce druhy stromov a krovín.

Pohľad na zemné práce pri hĺbení vodnej plochy v centrálnej časti revitalizovanej lokality lesíka Štrky počas 3-4/2019.

Pohľad na vyhlíbenú vodnú plochu pred jej dokončením v 5/2019.

Pohľad na vodnú plochu v zrevitalizovanej lokalite lesíka Štrky s vysadeným vodným a močiarnym rastlinstvom - 7/2019.

Pohľad na vodnú plochu s rozrasteným vodným a močiarnym rastlinstvom v 8/2019.

Pohľad na prvky drobnej architektúry - vybudovaný altánok s lavičkami, smetným košom a kruhovým kamenným grilom – 7/2019.

LUMAT

V zrevitalizovanej lokalite boli osadené aj ďalšie prvky drobnej architektúry – lavičky s operadlami.

V zrevitalizovanej lokalite boli zároveň inštalované nové stĺpy verejného osvetlenia a vybudované prírodné chodníky z drevnej štiepky a drveného kameniva.

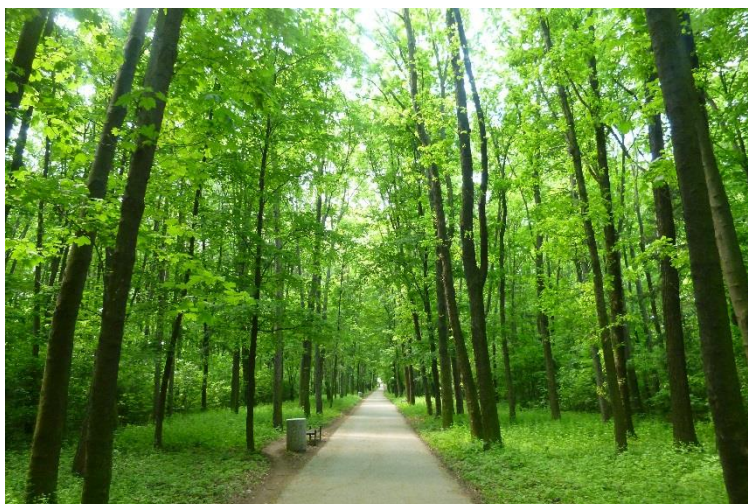

V zrevitalizovanej lokalite bola inštalovaná aj trvalo vysvetľujúca tabuľa s informáciami o projekte LUMAT.

- **Pracovný balík Komunikácia (WP C)**, v rámci ktorého bola projektovým partnerstvom vypracovaná komunikačná stratégia, vytvorená web stránka projektu, bolo vypracovaných 6 on line noviniek o pokroku v realizácii projektu (on line newsletter), pričom z realizácie oboch vyššie uvedených pilotných investícií bolo vypracované mimoriadne vydanie tohto newslettera, bola vytvorená spoločná odborná on line platforma slúžiaca predovšetkým na odborné on line diskusie, zo vstupov od každého projektového partnera bolo vyrobené spoločné propagačné video projektu, ako aj LUMAT Booklet. V 12/2018 zároveň projektové partnerstvo zorganizovalo medzinárodnú fotosúťaž na tému brownfieldov, greenfieldov a integrovaného prístupu v riadení využívania územia. Tejto súťaže sa úspešne zúčastnili aj zástupcovia Slovenska, resp. Trnavčania, pričom jedna z prihlásených fotografií získala vo fotosúťaži 3. miesto a ďalšia bola ocenená čestným uznaním. Každý projektový partner bol zároveň zodpovedný aj za zabezpečenie publicity a šírenia informácií o výsledkoch projektu prostredníctvom publikovania rôznych článkov a aktualít propagujúcich projekt a jeho realizáciu na národnej úrovni prostredníctvom on line, ale aj printových médií. Mesto Trnava na svojej web stránke v sekcii Projekty a granty mesta, ako aj na sociálnych sieťach, publikovalo počas realizácie projektu viacero článkov a aktualít, vrátane linku na web stránku projektu, kde je možné nájsť informácie, výstupy a aktuality aj od ostatných projektových partnerov.

Slovenská fotografia prihlásená do fotosúťaže organizovanej v rámci projektu LUMAT, ktorá získala cenné 3. miesto.

Slovenská fotografia prihlásená do fotosúťaže organizovanej v rámci projektu LUMAT, ktorá získala čestné uznanie.

Informácie o projekte LUMAT:

Pre informácie o projekte LUMAT môžete aj po jeho skončení kontaktovať projektového manažéra, Mgr. Zuzanu Luptákovú, Útvar projektového manažmentu, Mestský úrad v Trnave 033/32 36 143 zuzana.luptakova@trnava.sk alebo

navštívte webovú stránku projektu <http://www.interreg-central.eu/Content.Node/LUMAT.html>